

Lars Thorkild Bjørn 12. december 1934-29. september 2024

Lars Thorkild Bjørn *in memoriam*

Kim Arne Pedersen

“Det her bliver du nødt til at spørge Lars Thorkild om!” Mange i den grundtvigske skoleverden og Grundtvigforskningen har tænkt sådan siden efteråret 2024 for i næste nu at huske, at det ikke længere kan lade sig gøre. Lars Thorkild Bjørn er uerstattelig i de kredse, der arbejder med Grundtvigs og grundtvigianismens historie. Han forenede sin enestående viden med en vilje til altid at give den videre til den, der var kørt fast. En vandring med ham på kirkegården ved Ullerød Kirke, bygget af den grundtvigske frimenighed i miljøet omkring Frederiksborg Højskole, i dag Grundtvigs Højskole, var en enestående oplevelse. Hver gravsten fortalte for ham en historie, familieforbindelser blev rullet op, og der blev gjort præcist rede for levnedsløb og indsatser inden for den grundtvigske bevægelse. Bjørn vidste besked.

Selv var Bjørn ud af en af de kendte slægter i den grundtvigske verden med tråde til dansk-amerikanske immigrantmiljøer i USA. I 220 år fulgte sønner i fædres spor som fæstere af Bjørnegården under herregården Hverringe på Hindsholm, og familien bevægede sig fra de gudelige vækkelser til grundtvigianisme i Kerteminde-Dalby Valgmenigheder. Den arv tog Bjørn op, men ikke som landbruger. Han havde gået i Christen Kolds friskole i Dalby, var elev på Frederiksborg Højskole i 1953-54 og uddannede sig i årene 1956-60 på Den Frie Lærerskole i Ollerup, hvor han var aktiv i elevforeningen. Siden virkede Bjørn som højskolelærer i Norge og Danmark, men blev også rejseleder for Eilif Krogager i Tjæreborg Rejsers tidlige år, et arbejde, som talte til den nysgerrighed og videlyst, der var så stor en del af hans personlighed.

En væsentlig indsats blev lagt som fastansat lærer på Grundtvigs Højskole i Hillerød i 1966 til 1989, hvor Bjørn havde stiftet familie. Desuden

blev han erhvervsvejleder under AF Nordsjælland og kunne her bruge sit talent for at omgås og hjælpe unge mennesker.

Det er dog især som formidler og dokumentarist, Bjørn vil blive husket. Med baggrund i den grundtvigsk-koldske fortælletradition skabte han sin egen unikke fremstillingsform, hvor han kombinerede levnedsskildringer i ord med lyd og billeder. Bjørn fotograferede og skabte en række store lysbilledfortællinger om digteren B.S. Ingemann, skolemanden Christen Kold og N.F.S. Grundtvig, hvor han fik en række kunstnere til at nyindsille den relevante musik og de sange, der hørte til. Bjørn gjorde historien levende med sine lysbilleder i forsamlingshuse, sognegårde og skoler over hele landet. Alene fortællingen om Grundtvig løb over lærredet mere end 1.000 gange.

Bjørn var sin tids bedste kender af Grundtvigs boliger og har fotograferet med en grundighed, der imponerer. Selv udsigterne fra Grundtvigs arbejdsværelser fik man adgang til gennem hans billeder, og han har haft afgørende betydning for, at de yngre generationer fik et forhold til den historiske arv. Lykkeligvis er det hele tilgængeligt på hjemmesiden <https://www.grundtvigkold.dk>, hvor en lang række af hans historiske arbejder og artikler også er at finde.

I tilgift dyrkede Bjørn det liv som foreningsmenneske, der fylder så meget i "det grundtvigske". Han var engageret i Det Radikale Venstre, var i en lang årrække formand for Frederiksborg Valgmenighed og lagde en stor arbejdsindsats i Højskolehistorisk Forening. I *Højskolebladet* bidrog hans rubrik "Navnkundige" til at holde mindet om afdøde højskolefolk og deres betydning levende. Bjørns registrering af samtlige danske højskoler gennem tiderne vil blive stående som et uundværligt redskab for historikerne, ligesom han også samlede historien om, hvad der skete med højskolerne i forbindelse med den tyske besættelse i årene 1940-45.

Takket være Bjørns ildhu og evne til at spore ukendt materiale er man blevet opmærksom på kilder, der ellers kunne være endt i glemsel og tab. Et af hans sidste tiltag var således transskriptionen og udgivelsen af de dagbøger, Grundtvigs svigersøn, titulær professor, dr.med. Christian Poulsen førte som stor dreng fra en socialt belastet familie med gang i Grundtvigs hjem i 1860'erne og 70'erne. Men Bjørn nåede også at være historisk konsulent på spillefilmen *Når befrielsen kommer* fra 2023, der fortæller historien om tyske flygtninge på danske højskoler efter 1945.

I de mere end 75 år, Grundtvig-Selskabet har eksisteret, har det levet af vekselvirkningen mellem de akademisk skolede forskere og mennesker med en stærk interesse for Grundtvigs liv og forfatterskab. Bjørn repræsenterede den sidste gruppe på fremragende vis og var takket være sit dokumenterende virke mere end blot en interesseret lægmand. Også hans dygtige og rutinerede bidrag som ordstyrer på selskabets generalforsamlinger vil blive savnet. Han var i de senere år fysisk svag, men åndsfrisk og aktiv til det sidste og døde få måneder før sin 90-års fødselsdag. Bjørn efterlader sig ægtefællen Lis Kofoed, døtrene Katrine og Marie, svigersøner og børnebørn.